

Vega kommune
postkasse@vega.kommune.no

Deres ref.	Vår ref.	Saksbehandler	Dato
	2022/575	Øyvind Arntzen, 936 62 343	24.09.2024

Nord Fiskarlags uttalelse til høring av planforslag – kommuneplanens samfunnsdel 2025–2036 med forvaltningsplan for Vegaøyen verdensarv

Nord Fiskarlag viser til høringsbrev av 01.07.2024 og takker for at vi ble tilskrevet i sakens anledning. Vi takker også for at vi fikk innvilget vår søknad om utsatt høringsfrist.

1. Nord Fiskarlags interesse i kommunens samfunnsdel for Vega kommune og forvaltningsplanen for Vegaøyene verdensarvområde

Nord Fiskarlag er et av tre medlemslag i Norges Fiskarlag. Nord Fiskarlag har 2305 medlemmer og organiserer både enefiskere, mannskap og redere. Vi representerer bredden av norske fiskere i Finnmark, Troms, Nordland og Trøndelag. Nord Fiskarlag arbeider med å ivareta den norske fiskeflåtens interesser sammen med de nevnte medlemslagene, offentlige myndigheter og andre interesseorganisasjoner som er opptatt av fiskeri. Nord Fiskarlag er særlig opptatt av å ivareta fiskeflåtens fiskeplasser og ressursgrunnlag for fremtiden.

Vår mangfoldige medlemsmasse påvirkes av kommunenes planer, strategier og reguleringer knyttet til særlig kystsonen, sjøarealene og havneinfrastrukturen. Endringer i kommunenes planverk og beslutninger angående tillatt arealbruk kan direkte påvirke

fiskernes tilgang til fiskeområder, ressursforvaltning og muligheten for bærekraftig og lønnsom drift. I stort har kommunal planlegging betydelig innvirkning på fiskernes levebrød og bransjens økonomi.

Historisk sett har fiskeriene vært en viktig forutsetning for bosetting og samfunnsbygging langs norskekysten, og er det fremdeles. I skrivende stund er det 21 aktive fiskere registrert i fiskermanntallet for Vega kommune. På toppen av dette kommer fiskerne som utøver sitt yrke i dette området uten selv å være bosatt i området og som kommer fra omkringliggende kommuner, fylker og landsdeler.

2. Innspill til kommuneplanens samfunnsdel

Nord Fiskarlag ser stor verdi i at planforslaget til kommuneplanens samfunnsdel så grundig drøfter og foreslår delmål/strategier for å ivareta naturmangfold, klima, energi og miljø for fremtiden. Fiskerne er avhengig av et rent og friskt hav, og støtter strategier og tiltak som kan bevare de marine økosystemene for fremtiden.

Nord Fiskarlag stiller seg støttende til arealstrategi 11 som omhandler kystsonen. Det er særlig gledelig at strategien vil *«legge til rette for tradisjonelt fiske»*.

Strategien tar også sikte på å legge til rette for nye oppdrettskonsepter og oppdrett av nye arter. Nord Fiskarlag mener det er viktig å legge til rette for ny teknologi og nye driftsformer for akvakultur, under forbehold av at det er dokumentert miljømessig forsvarlig og bærekraftig. Dette hensyn gjør seg gjeldende med tyngde på Vega med de verdier som her forvaltes.

I lys av det ovennevnte foreslår Nord Fiskarlag at følgende formuleringer inntas i arealstrategi nr. 11 som overordnede forutsetninger for kommunens fremtidige arealplanlegging:

Forslag til målsetning 1: Vega kommune skal i sin arealplanlegging til sjøs legge til rette for bærekraftig og miljømessig forsvarlig utnyttelse av kommunens sjøarealer og de villlevende marine ressurser som holder til der.

Forslag til målsetning 2: Vega kommune skal i sin arealplanlegging til sjøs legge til rette for god sameksistens mellom fiskerinæringen og akvakulturnæringen.

Forslag til målsetning 3: Vega kommune skal i sin arealplanlegging til sjøs legge til rette for en fremtidsrettet havneinfrastruktur med løsninger for el-lading av fiskefartøy og sirkulære løsninger for levering og sortering av avfall fra sjømatnæringen.

3. Innspill til Forvaltningsplanen for Vegaøyene verdensarvområde

Nord Fiskarlag setter stor pris på at fiskerinæringen er viet stor plass i planarbeidet og at det er tatt med som en del av Vegaøyenes verdensarv. Vi registrerer at det uttrykkes bekymring for fiskerinæringens fremtid i Vega kommune. Nord Fiskarlag deler bekymringen og vil derfor komme med noen betraktninger omkring hvordan det kan legges til rette for tradisjonelt kystfiske, tilpassing av infrastruktur til fremtidens fiskeflåte og rekruttering til yrket, se nedenfor i pkt. 3.3.

3.1 Generelle innspill til Forvaltningsplanen

Nord Fiskarlag vil bemerke at det er gjort en særdeles grundig og god jobb med å kartlegge verneverdiene. Dette gjelder også for fiskeriinteressene.

Det er fint å se at Vega setter seg mål om å være et fyrtårn for beste praksis. Nord Fiskarlags støtter forvaltningsplanens intensjoner og målsetninger og oppfordrer Vega kommune til å ha følgende momenter i betraktninger ved fremtidig arealplanlegging i kommunen:

- Bærekraftig miljøforvaltning innebærer at det tas hensyn til de to store miljøkrisene som verdenssamfunnet må løse: klimakrisen og naturkrisen. Skal en løsning være god må den bidra til å løse begge, og i hvert fall ikke forverre en av dem.

- Bærekraft brukes i mange sammenhenger uten en klar definisjon. Nord Fiskarlag forholder seg til grunnloven § 112 som lyder slik:

«...»

Alle har rett til eit helsesamt miljø og ein natur der produksjonsevna og mangfaldet blir haldne ved lag. Naturressursane skal disponerast ut frå ein langsiktig og allsidig synsmåte som tryggjer denne retten òg for kommande slekter.

Borgarane har rett til kunnskap om korleis det står til med naturmiljøet, og om verknadene av planlagde og iverksette inngrep i naturen, slik at dei kan tryggje den retten dei har etter førre leddet.

Dei statlege styresmaktene skal setje i verk tiltak som gjennomfører desse grunnsetningane.

...»

3.2 Konkrete innspill til forvaltningsplanen

Nord Fiskarlag vurderer fiskernes ressursgrunnlag å være godt beskrevet. Det vises blant annet til vurderingene på s. 49 og 52.

For å bidra til at forvaltningsplanen oppnår sitt overordnede formål fremmer Nord Fiskarlag følgende forslag til tema som bør behandles og vurderes grundig i Forvaltningsplanen og ved fremtidig rullering av kommuneplanens arealdel/kystsoneplan:

3.2.1 Akvakultur

I planforslaget for kommuneplanens samfunnsdel tas det til orde for å øke tilstedeværelsen av nye akvakulturdriftsformer og teknologi i kommunens sjøarealer. Nord Fiskarlag oppfordrer til at det i planarbeidet redegjøres for de areal- og miljømessige konsekvensene økt akvakulturvirksomhet kan få på de beskrevne fiskeriinteressene. Videre at det gjøres konkrete vurderinger og at disse tas inn i vurderingen av verneverdienes fremtidsutsikter. Nord Fiskarlag viser til *vedlegg 1* hvor det gjøres rede for kjente miljøeffekter av ulike former for akvakultur.

3.2.2 Taretråling

Inntil vi vet effektene taretråling kan få for gyte- og oppvekstvilkårene til kysttorsk og andre arter, mener Nord Fiskarlag at taretråling må vurderes ut fra et strengt føre-var-prinsipp. Det vises til Havforskningsinstituttets rapport «*Bærekraftig taretråling, vurdering av bærekraftkriterier ved Vikna*» som inntatt i *footnote 1*.¹

Nord Fiskarlag anbefaler at viktige naturtyper, gyteområder, gytefelt og oppvekst- og beiteområder skånes for taretråling, da slik virksomhet utgjør en trussel for naturtypene og fiskebestandene. Nord Fiskarlags medlemmer har flere steder erfart at taretråling medfører store merkbare konsekvenser på økosystemene og fiskebestandene.

3.2.3 Røddåte

Røddåte er en sentral art i økosystemet og danner et viktig grunnlag for alt fiskeri. Røddåten er en sentral del av mattilfanget til de aller fleste kommersielt høstbare fiskearter.

Nord Fiskarlag sine medlemmer bekymrer seg for røddåtefiske på grunnlag av mange negative erfaringer. Nord Fiskarlag har fått tilbakemelding fra flere lokale Fiskarlag hvor det påpekes en klar sammenheng mellom røddåtefiske og endring i flere fiskearters adferd og tilstand. Det er kommet tilbakemelding fra fiskere om et godt seifiske frem til det i det samme området ble trålt etter røddåte og fiskerne mistet driftsgrunnlaget sitt. Videre opplyses det om endring i vandringsmønster både hos sei og hyse. Det oppleves at fisken er mager, har lite lever og er generelt i dårlig forfatning i de områder der det har forekommet røddåtefiske. Linefiskere ser i tillegg svært lite åte i fisken, som innebærer at mattilfanget er på et minimum i disse områdene. I de områder hvor det *ikke* har pågått røddåtefiske er tilstanden på fisken markant bedre. Det opplyses videre at røddåtefiske forekommer i gyteområder for kysttorsk, reker og andre arter. Nord Fiskarlag kan basert på det forannevnte ikke se at denne aktiviteten kan foregå uten ubotelige konsekvenser på fiskebestander og uten en betydelig bifangst av fiskeegg og larver, som på denne tiden beiter på røddåte.

¹ <https://www.hi.no/hi/nettrapporter/rapport-fra-havforskningen-2021-46#sec-8>

Nord Fiskarlag har tidligere bedt myndighetene om å vedta stopp i høsting av rødåte innenfor grunnlinjen. Det er tidligere også bedt om korrigerende forvaltningsplan slik at det ikke tillates høsting av rødåte innenfor 1000 meter dybde som følge av rødåte sin nøkkelfunksjon i økosystemet. Nord Fiskarlag mener at rødåtefiske er svært ødeleggende for kystmiljøet, der bl.a. driftsgrunnlaget for lokale fiskere både på kort og lang sikt svekkes. Nord Fiskarlags offisielle standpunkt er et krav om at all fiske etter rødåte oppheves, og at rødåtefiske som et minstekrav må foregå utenfor 1000 meter dybde.

3.3 Betraktninger og anbefalinger om hvordan Vega kommune kan legge til rette for fremtidens fiskerinæring i Vega kommune

I dette kapittelet gir Nord Fiskarlag noen anbefalinger til hvordan Vega kommune kan arbeide for å bidra til løsninger på de problemer og bekymringer som er drøftet i KPS og Forvaltningsplanen.

3.3.1 Ivareta fiskernes bruks- og ressursområder for fremtiden

Fiskeplasser og rekefelt er bruksområder hvor det fiskes med aktive eller passive redskaper. Gytefelt, gyteområder, beite- og oppvekstområder utgjør fiskernes ressursgrunnlag og må ivaretas for å ivareta fremtidens fiskebestander.

Informasjon om alt det ovennevnte er å finne i Fiskeridirektoratets karttjeneste Yggdrasil.² Fiskeridirektoratet kan også kontaktes om man ønsker mer detaljert informasjon om fiskeriinteressene i Vega kommunes sjøområder.

NB: Kartlaget kystnære fiskeridata er meget nyttig i arealplanlegging og må revideres for å beholde sin relevans. Vær derfor tidlig ute med å kontakte Fiskeridirektoratet ved fremtidig rullering av kommuneplanens arealdel/kystsonenplan, slik at Fiskeridirektoratet får påbegynt arbeidet med revidering av de kystnære fiskeridataene for Vega kommune.

² <https://open-data-fiskeridirektoratet-fiskeridir.hub.arcgis.com/>

3.3.2 Fremtidsrettet havneinfrastruktur

Landstrøm

Fremtidens fiskeflåte trenger gode og tilgjengelig infrastruktur for landstrøm. Det største og mest realiserbare klimakuttet fra fiskeflåten kan gjøres ved å unngå bruke reservemotorer ved landligge.

Ladeinfrastruktur

Fremtidens fiskeflåte kan godt tenkes å gå på batteri. Skal det være mulig å kjøpe el-sjark og drive som fisker må det være hurtigladeinfrastruktur i havn. Det fins offentlige støtteordninger for dette, men de treffer ikke den minste kystflåten.³

Mulighet til å levere oppfisket avfall i havn

Ifølge skipsavfallsdirektivet påligger det norske havner å legge til rette for mottak av oppfisket avfall. Det arbeides med standardiserte ordninger for gebyrfastsettelse mv. for å muliggjøre investeringer i sorteringsordninger for marint avfall. Å ta opp marint avfall er veldig viktig for å redusere mengden plast i havet.

3.3.3 Støtte til unge fiskere

Ved å senke terskelen for å kjøpe seg inn i lukket gruppe kan flere ungdommer få seg jobb i fiskerinæringen. Nedenfor angis noen eksempler på tiltak:

- Sametinget har gitt tilskudd til etablering, herunder kjøp av båt. ⁴
- Fylkeskommunen i Trøndelag hjelper unge inn i fiskerinæringa gjennom prosjektet VARP.⁵

³ <https://www.enova.no/bedrift/sjotransport/batteri-i-nullutslippsskip/>

⁴ <https://sametinget.no/saernieh/gir-tilskudd-til-nyetableringer-innen-fiskeri-og-til-ungdomsfiske.28152.aspx>

⁵ <https://www.trondelagfylke.no/vare-tjenester/naring-og-innovasjon/marin-sektor/nytt-fra-marin-sektor/fylkeskommunen-hjelper-unge-inn-i-fiskerinaringa/>

3.3.4 Støtte til mottaksstasjoner

Nordland Fylkeskommune og Norges Råfisklag har gitt støtte til mottaksstasjoner for fisk.⁶

Nord Fiskarlag vil understreke at mottaksstasjonene for fisk har avgjørende betydning for den minste fiskeflåten flåten. Driftskostnadene for fiskeflåten øker samtidig som kvotegrunnlaget går drastisk ned. Det er derfor kritisk viktig for den minste flåten at det tilrettelegges for å beskatte lokale bestander og levere fisk lokalt.

4. Avsluttende merknader

Nord Fiskarlag er villig til å bistå i arbeidsmøter eller liknende dersom det skulle være ønskelig. Vi er bare en telefon eller e-post unna skulle det være spørsmål.

Lykke til i fortsettelsen av dette viktige planarbeidet.

⁶ <https://www.nfk.no/aktuelt/stotter-mottaksstasjoner-for-fisk.72198.aspx>

Beste hilsen
Nord Fiskarlag

Hanne Fagertun

Daglig leder

Øyvind Arntzen
Seniorrådgiver

Brevet er godkjent elektronisk og sendes uten håndskrevet signatur.

Vedlegg:

1. Miljørisiko ved akvakulturvirksomhet

Kopi til:

Vega Fiskarlag

Brønnøy Fiskarlag

Herøy Fiskarlag

Fiskeridirektoratet

Nordland Fylkeskommune